

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie în Limba Maghiară
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Istorie – linia maghiară

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	<i>Seminar special: Introducere în geopolitică</i> HLM4502						
2.2 Titularul activităților de curs	-						
2.3 Titularul activităților de seminar	Conf. univ. dr. LÖNHÁRT Tamás						
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	5	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	0	3.3 seminar/laborator	4
3.4 Total ore din planul de învățământ	156	Din care: 3.5 curs	0	3.6 seminar/laborator	48
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					48
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					72
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					36
Tutoriat					12
Examinări					4
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		56			
3.8 Total ore pe semestru		60 fiz. / 156 conv.			
3.9 Numărul de credite		4			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> Realizarea cursului necesită folosirea unui calculator și videoproiector, hărți digitale, conexiune la internet.
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Realizarea seminarului necesită pentru prezentarea rezultatelor aportului individual al studenților (prezentarea referatelor) folosirea următoarelor materiale / echipamente: laptop, proiector digital, acces la baze de date și reviste de specialitate pe suport electronic, internet, hărți digitale.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Asimilarea și utilizarea conceptelor specifice domeniului • Utilizarea instrumentelor de cercetare socială • Capacitatea de a proiecta și implementa un proiect de cercetare • Capacitatea de a colecta date • Capacitatea de a analiza și interpreta datele
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea gândirii critice • Analiza și sinteza • Vorbirea în public și abilități de prezentare • Munca în echipă • Competențe digitale

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cursul de introducere în geopolitică propune familiarizarea cu conceptele de bază, noțiunile și cu ideile diferitelor școli proprii acestei paradigme a relațiilor internaționale. Pornind de la clarificarea diferențelor și relației dintre geografia politică, geopolitică și geostrategie, în concordanță cu parcurgerea pe rând a școlii germane, cea anglo-saxone și a tradiției franceze, cursul introduce studenții în limbajul și paradigma specifică gândirii geopolitice.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Problema statului, frontierei, a viziunii asupra spațiului și a relației dintre entitățile politice și geografie sunt prezentate pe parcursul analizei școlii geopolitice germane- pe fondul studiilor semnate de Rudolf Kjellen, Friedrich Ratzel, Karl Haushoffer. • Analiza continuă cu prezentarea conceptelor de bază (World Island, Heartland, Inner Crescent, Outer Crescent, Rimland, etc.) și proiecțiilor geostrategice anglo-saxone (Alfred T. Mahan, Halford J. Mackinder, N.J. Spykman), care trebuie coroborată cu înțelegerea fenomenelor istorice ale imperialismului, colonialismului, al strategiei britanice și americane, de la primul război mondial la realitatea lumii bipolare, al strategiilor post-coloniale, realitatea Lumii a Treia, globalizării și integrării europene. Modificările survenite odată cu evaluarea și conceptualizarea impactului armei atomice, a tehnologiei aero-spațiale și a cursei înarmării (Alexander P. de Seversky, S.P. Cohen, Zbigniew Brzezinski, Immanuel Wallerstein), precum și dezbaterile post-război rece privind noua geopolitică a lumii (Zbigniew Brzezinski, Samuel P. Huntington, Oleg Serebrian) sunt teme majore ale acestei discipline tratate în cadrul cursului și bazat pe studiile și analizele prezente în bibliografia parcursă de studenți. • Școala geopolitică franceză, cu limbajul și abordările specifice ale lui Vidal de la Blanche, Emmanuel de Martonne, Raymond Aron, aplecarea spre

	<p>geopolitica opțiunilor electorale, ale spațiului urban, a policromiei naționale europene, precum și impactul paradigmei feministe și ecologiste, al problemelor demografice, migrației, al interdependenței și globalizării asupra gândirii geopolitice prezintă o altă temă majoră al acestei discipline.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pentru a prezenta metoda analizei geopolitice și locul acesteia în cadrul paradigmei relațiilor internaționale am ales două teme diferite: Geopolitica spațiului est-central-european – evidențiind importanța proiecțiilor geopolitice germane, ruse, anglo-saxone și franceze privind acest spațiu- și analiza proiecțiilor geopolitice privind strategiile războiului rece (de la aplicarea conceptelor de „containment”, „roll back”, „deterrence”) la implicațiile privind prezența paralelă al proiecției Est-Vest, al agendei Nord-Sud și al viziunii globale, prin analiza implicațiilor asupra problemelor intraregionale- exemplificate prin problema Orientului Apropiat. Astfel, cunoștințele în același timp despre istoria războiului rece și a conceptelor de bază ale paradigmei geopolitice, vor ajuta pe studenți să aprofundeze analiza sistemului bipolar a perioadei războiului rece și al aplicării proiecțiilor geopolitice concurente. • În ultima parte al parcurgerii acestei discipline vor fi analizate diferitele paradigme privind lumea post - război rece, elaborate de S. P. Huntington, Zbigniew Brzezinski, Immanuel Wallerstein, Francis Fukuyama, Henry Kissinger, analizând dezbaterea privind teza ciocnirii civilizațiilor și al implicațiilor asupra viziunii geopolitice și geostrategiei actuale.
--	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
I. Introducere: clarificarea termenelor și conceptelor de bază, temele majore ale paradigmei geopolitice, marile școli tradiționale.	Problematizarea, exemplificarea, dezbaterea.	<i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> geopolitică, geostrategie, geoeconomie, spațiu / teritoriu, frontieră, hegemonie, stat-națiune, suveranitate, independență, imperialism, colonialism, transnaționalism, globalizare/mondializare, regionalism, subsidiaritate, integrare regională, post-colonialism, tiermondism, Lumea a Treia, Agenda Nord-Sud.
II. Școala geopolitică anglo-saxonă: curentul geostrategiei clasice (Alfred Thayer Mahan, Halford J. Mackinder, Nicolas Spykman).	Problematizarea, exemplificarea, dezbaterea.	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> Heartland, Inner Crescent, Outer Crescent, World Sea, World Island, Rimland, centru/periferie, imperialism, Commonwealth, putere maritimă, alianțe regionale, hegemonie, polaritate.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateri:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mackinder și conceptele de bază ale geostrategiei anglo-saxone. 2. Alfred Thayer Mahan despre puterile maritime 3. Conceptul de Rimland la Nicolas Spykman.

		4.Relevanța noilor armamente ale celui de al doilea război mondial (forța aeriană și bombardamentele strategice) pentru gândirea geostrategică anglosaxonă.
III. Viziunea geostrategică americană în perioada războiului rece: George F. Kennan, Alexander de Seversky, Saul Cohen, Colin S. Gray și lumea bipolară.	Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> Teme de referat și dezbateră: containment, deterrence, Rimland, bipolaritate, război rece, putere nucleară, conflicte regionale, Lumea a Treia, regiuni geopolitice/regiuni geostrategice, crize ale războiului rece, viziune globală.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateră:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Geopolitica războiului rece: școala de la Riga și politica de îndiguire („containment”) 2. Conflictele regionale, lumea post-colonială și crizele războiului rece. S. Cohen și modificările geostrategiei americane în anii 1960. 3. Colin S. Gray și obiectivele geostrategice americane. 4. Zbigniew Brzezinski despre „marea tablă de șah”.
IV. „Geopolitik”: Școala geopolitică germană de la curentul statului organic la teoria „spațiului vital”(Friedrich Ratzel, Rudolf Kjellen, Karl Haushoffer)	Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> statul organic, stat-națiune, imperiu, spațiu, frontieră, Machtstaat, Lage, Raum, Lebensraum.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateră:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Originile gândirii geopolitice germane- Relația dintre spațiu, frontieră, stat și națiune în gândirea lui Friedrich Ratzel. 2. Karl Haushoffer- între teoretizarea „spațiului vital” și viziunea unității pan-naționale. 3. Proiecții geopolitice germane la sfârșitul secolului XX: Heinz Brill.
V. „Geopolitique”: Școala franceză de geopolitică (Paul Vidal de la Blanche, Lucien Febvre, Emanuel de Martonne, Raymond Aron, A. Siegfried, J. Ancel , Yves Lacoste).	Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> geografie politică, „l’esprit vidalienne”/„esprit frontalière”, imperialism, colonizare, Maghreb, mondializare, „les limites naturelles”, „cordon sanitaire”, Pactul de la Locarno, „Locarno oriental”(Tardieu, L. Barthou, P. Laval), périphérie, frontières, „ni paix, ni guerre”, “descurajare strategică nucleară”.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateră:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Problema frontierei, alianțelor și a sistemului versaillez în studiile geopolitice franceze din prima jumătate a secolului. 2. Jacques Ancel și ideea cooperării transfrontaliere. 3.Lumea bipolară și problema armei atomice în viziunea lui Raymond Aron 4.Yves Lacoste și noua școală geopolitică franceză.

<p>VI-VII. Proiecții geopolitice ruse.</p>	<p>Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.</p>	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> spațiu deschis, stepă, imperiu, vecinătate apropiată, vecinătate interioară, vecinătate exterioară, vecinătate depărtată, putere terestră, infrastructură, modernizare, semiperiferie.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateră:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Concepția lui Trubețkoi despre teritoriu, mediu natural și statalitate în istoria rusă. 2. Ideea revoluției mondiale la Lenin. 3. Blocul sovietic ca realitate geopolitică. 4. Școala eurasiatică la sfârșitul secolului XX: Alexander Dugin și Alexander Panarin.
<p>VIII. Globalizare, postcolonialism, imperialismului și problemele lumii a treia: agenda Nord-Sud.</p>	<p>Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.</p>	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> globalizare, sistemul de la Bretton Woods, FMI, Banca Mondială, GATT, WTO, corporații multinaționale, welfare state, economie de piață, world politics, global agenda, imperialism, dominație colonială, hegemonie, împărțirea lumii, zone de influență, administrație colonială, dominioane, teritorii aflate sub mandat internațional, Commonwealth, emancipare, mișcarea de nealinie, Conferința de la Bandung, Lumea a Treia, dezvoltare, transfer de tehnologie, explozie demografică, migrație, state în curs de dezvoltare, datorii de stat, conflicte regionale, „rough-states”, agenda Nord-Sud.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateră:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. British Commonwealth. 2. Immanuel Wallerstein și problema centru-periferie-semiperiferie. 3. Trenduri demografice și realități geopolitice. 4. Joseph Stiglitz despre globalizare. 5. Globalizarea și suveranitatea statului național.
<p>IX. Războiul rece, sistemul bipolar și problema armelor nucleare din perspectivă geopolitică.</p>	<p>Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.</p>	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> arma atomică, planul Baruch, Războiul din Coreea, NATO și Tratatul de la Varșovia, criza cubaneză, sisteme de rachete nucleare, descurajarea nucleară reciprocă (deterrence), „force de frappe”, detente, neproliferare, SALT I, II, Acordul ABM; chestiunea rachetelor din Europa (SS20 și Pershing), Acordurile START, dezagregarea Uniunii Sovietice, problema securizării arsenalului nuclear fost sovietic; conflicte regionale și arma nucleară-Pakistan și India, Iran, Coreea de Nord; problema potențialului terorism nuclear.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateră:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Cortina de fier” și lumea bipolară. 2. Crizele anului 1956 – consecințe geostrategice.

		<p>3. Geostrategia post-criză cubaneză.</p> <p>4. Geopolitica războaielor arabo-israeliene.</p>
<p>X. De la Mitteleuropa la Europa Centrală – viziuni geopolitice concurente privind spațiul est-central-european în secolul XX.</p>	<p>Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.</p>	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> imperialism german, zone de influență, „spațiu vital”, colonizare, Holocaust, sovietizare, comunizare, „cortina de fier”, satelizare, Tratatul de la Varșovia, CAER, Europa de Est, Europa Centrală, dizidență, opoziție intelectuală, samizdat, relația centru-periferie, societate civilă, „valori europene”, zonă de securitate”, cooperare tranfrontalieră, Inițiativa Central-Europeană, Grupul de la Vișegrad, lărgirea Uniunii Europene, Parteneriatul pentru Pace, aderare, NATO.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateră:</i></p> <p>1. Germania și Europa Est-Centrală: de la ideea de Mitteleuropa</p> <p>2. Teoria nazistă a „spațiului vital” și „Noua Europă”.</p> <p>3. Satelizarea Europei Est-Centrale - nașterea Europei de Est.</p> <p>4. Revenirea Europei Centrale: CEFTA.</p> <p>5. Extinderea NATO și integrarea europeană a statelor est-central-europene.</p> <p>6. Strategia Mării Negre – de la Black Sea Sinergy la Cooparea celor Patru Mări (intermarum).</p>
<p>XI. Geopolitica spațiului post-sovietic</p>	<p>Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.</p>	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> Eurasia, catastrofă geopolitică, failed state, federație, confederație, energie, transfer de tehnologie, conflicte înghețate, prezență globală.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateră:</i></p> <p>1. CSI, Federația Rusă, Uniunea Eurasiatică.</p> <p>2. Războiul din Transnistria.</p> <p>3. Războiul din Cecenia.</p> <p>4. Conflictul dintre Georgia și Federația Rusă.</p> <p>5. Anexarea Crimeei.</p> <p>6. Enclavele ruse din Ucraina de Est și Procesul de la Minsk.</p>
<p>XII. Noua realitate geopolitică după sfârșitul războiului rece: Paradigma dominației geostrategice americane și teoria ciocnirii civilizațiilor.</p>	<p>Problematizarea, exemplificarea, dezbateră.</p>	<p><i>Concepte de bază / cuvinte cheie:</i> NATO, NSC 98, „out of area” security, lărgirea UE; politica de securitate a Federației Ruse, conflictul din Cecenia, geopolitica Mării Negre, acțiuni de menținerea păcii, dezagregarea fostei Federații Iugoslave (Bosnia, Acordul de la Dayton; Kosovo, 1999); 11 septembrie 2001, Afganistan, Irak, războiul împotriva</p>

	<p>civilizațiilor; „rough states”, Coreea de Nord, Iran; războiul împotriva terorismului, ciocnirea civilizațiilor; problema energiei, importanța Asiei Centrale, noile realități din America de Sud (Peru, Bolivia, Venezuela, Columbia); ONU și problema mandatării acțiunilor intervenționiste.</p> <p><i>Teme de referat și dezbateri:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Dezbateri pe fondul ideilor lui S.P. Huntington privind „ciocnirea civilizațiilor” Geostrategia americană după sfârșitul războiului rece Noile acțiuni de menținere și impunere a păcii. Rolul ONU și NATO. China la începutul secolului XXI.
--	---

Bibliografie:

A. Bibliografia obligatorie:

- Molnár Gusztáv, Kende György (eds.), *Geopolitikai szöveggyűjtemény*, Budapest, 1996. (BCU)
- Siselina Ljubov, Gazdag Ferenc (eds.), *Oroszország és Európa. Orosz geopolitikai szöveggyűjtemény*. Budapest, Zrínyi Könyvkiadó, 2004. (BCU)
- Immanuel Wallerstein, *Geopolitics and Geoculture. Essays on the changing world-system*, Cambridge University Press, 1991. (Biblioteca Facultății de Științe Politice)
- Zbigniew Brzezinski, *A nagy sakktabla*. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2012. (BCU)
- Samuel P. Huntington, *A civilizációk összecsapása és a világtrend átalakulása*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1998. (BCU)

B. Bibliografia opțională:

- John Agnew, *Geopolitics. Re-visioning World Politics*, Routledge, London and New York, 1994. (Biblioteca Fundației Pentru o Societate Deschisă)
- Peter J. Taylor, Colin Flint: *Political Geography. World Economy, Nation-state and Locality*, Fourth Edition, Prentice Hall, 2000. (Biblioteca Fundației Pentru o Societate Deschisă, parțial copie xerox în Caietul de seminar aflat la Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie)
- Geoffrey Parker, *Western Geopolitical Thought in the Twentieth Century*, Croom Helm Ltd., London, Sydney, 1985. (Copie de xerox în Caietul de seminar, aflat la Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie)
- R. A. Butlin, R. A. Dodgshon, *An Historical Geography of Europe*, Clarendon Press, Oxford, 1998. (Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie)
- Voicu Bodocan, *Geografie politică*, Cluj-Napoca, 1997. (BCU)
- Liviu Țirău, *Curs de geopolitică*, UBB, Cluj-Napoca, 2002. (BCU)
- Ionel Nicu Sava, *Școala geopolitică germană. Teorii și paradigme clasice*, Editura Info-Team, București, 1997. (Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie)
- Pritz Pál, *Pax Germanica. Német elképzelések Európa jövőjéről a második világháborúban*, Osiris Könyvkiadó, Budapest, 1999. (Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie)
- Bán D. András (ed.), *Pax Britannica. Brit külügyi iratok a második világháború utáni Kelet-Közép- Európáról, 1942-1943*, Osiris Kiadó, Budapest, 1996. (Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie)
- Oleg Serebrian, *Va exploda Estul? Geopolitica spațiului pontic*, Dacia, Cluj, 1998. (BCU)
- Pándi Lajos (ed.), *Köztes-Európa 1763-1993 (Térképgyűjtemény)*, Osiris-Századvég, Budapest, 1995. (Biblioteca Facultății de Istorie și Filosofie)

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Această materie ce include curs și seminarii, întrunește toate calitățile în conformitate cu următoarele standarde:

- Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (<http://www.rncis.ro>)

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs			
10.5 Seminar/laborator	Pentru absolvirea acestei materii, studenții trebuie să dovedească în cadrul evaluării finale, în formă de <i>examen scris</i> , cunoașterea terminologiei, conceptelor și tematicii parcurse	Examen scris	50%
	Studenții trebuie să participe la seminarii activ, întocmind și prezentând două <i>referate</i> , de min. 5 - max. 10 pagini - ce reprezintă în total 20% din nota finală. Participarea activă la dezbaterile din cadrul seminarelor, cunoașterea și folosirea adecvată a terminologiei de specialitate. În cazul în care <u>absențele depășesc 25 % al orelor de seminar</u> sau referatele nu întâlnesc cerințele științifice necesare evaluării pozitive, se va elabora de către student o <i>lucrare de semestru</i> dintr-o temă precizată anterior de titularul cursului, predat obligatoriu până la data examenului scris – echivalând astfel participarea la seminarii.	Referate scrise și prezentate Cunoașterea și folosirea adecvată a terminologiei de specialitate.	40% 10%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Prezența la cel puțin 75% a seminarelor. • Nota minimă de 5 (cinci) la evaluarea finală. 			

Data completării

28.03.2020

Semnătura titularului de seminar

Conf. Dr. Lönhárt Tamás

Data avizării în departament

31.03.2020

Semnătura directorului de departament

Conf. Dr. Nagy Robert-Miklos